

**Kulturnämnden-
Kulturförvaltningens
handlingsplan mot
våldsbejakande
extremism
2021**

stockholm.se

Innehåll

Inledning och syfte	3
Ansvar och samverkan	3
Lokal lägesbild.....	5
Kulturförvaltningens uppdrag och åtgärder kopplat till våldsbejakande extremism	7
<i>Aktiviteter för Kulturförvaltningen</i>	<i>7</i>
Föreningsbidrag och upplåtande av lokaler	8
<i>Aktiviteter föreningsbidrag och upplåtande av lokaler eller öppna rum</i>	<i>8</i>
Kompetenshöjande insatser inom förvaltningen.....	8
<i>Kompetenshöjande aktiviteter:</i>	<i>9</i>
Uppföljning.....	9

Inledning och syfte

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. Med våldsbejakande menas handlingar såsom att stödja, uppmana till eller delta i ideologiskt motiverade handlingar för att främja en sak. Våldsbejakande extremistmiljöer kan utgöra ett hot till exempel mot samhällets grundläggande struktur, dess styrelseskick eller de politiska företrädarna på olika nivåer. På så sätt kan våldsbejakande extremistmiljöer utgöra ett hot mot hela demokratin och dessutom ett allvarligt hot mot medborgares möjligheter att utöva sina demokratiska rättigheter. Den demokratiska processen underkänns av extremisterna och de ser det därför som motiverat att ta till odemokratiska metoder i kampen för att uppnå det de uppfattar vara det ideala samhället.¹

För att säkerställa Stockholms stads förmåga att förebygga och förhindra våldsbejakande extremism i staden beslutade kommunfullmäktige i maj 2016 stadsövergripande riktlinjer mot våldsbejakande extremism.² I riktlinjerna framgår att stadsdelsnämnderna och berörda facknämnder ska utarbeta lokala handlingsplaner. Syftet med handlingsplanen är att säkerställa en tydlig ansvarsfördelning och struktur för arbetet med att förebygga och motverka våldsbejakande extremism på lokal nivå. Handlingsplanerna ska innehålla en lokal lägesbild och därtill lämpliga lokala aktiviteter. Handlingsplanerna revideras årligen. I kommunfullmäktiges budget 2021 framgår att staden ska fortsatt arbeta strukturerat och målmedvetet mot våldsbejakande extremism och för att stärka demokratin och de mänskliga rättigheterna i hela staden.

Stadens arbete mot våldsbejakande extremism är riktat mot tre extremistmiljöer; den autonoma vänstermiljön, vit makt-miljön och den våldsbejakande islamistiska miljön. En miljö i det här sammanhanget är en samling grupper som delar en ideologisk grund. Att arbetet fokuserar på dessa beror på att Säkerhetspolisen bedömer att dessa grupper är de främsta hoten mot vår demokrati och också mest benägna att använda våld för sin sak.³ Läs mer om stadens arbete på <https://intranat.stockholm.se/Sidor/2017/1/Valdsbejakande-extremism/>

Ansvar och samverkan

Ansvar

I Stockholms stad verkar och vistas i olika utsträckning personer och grupperingar från olika våldsbejakande extremistiska miljöer. Var de finns och hur aktiva dessa olika grupper är skiftar över tid och dessa förändringar kan ske snabbt. Att dessa miljöer ständigt förändras är därför en viktig utgångspunkt att ta hänsyn till för de nämnder i staden som arbetar med dessa frågor. Staden ska aktivt motverka våldsbejakande extremism i de stadsdelar där sådana rörelser har fått fäste. Åtgärder ska vidtas skyndsamt när det finns kunskap om etablerade extremistgrupperingar i ett område, kunskap om individer som rekryterar till extremistgrupper eller där individer uppvisar riskbeteenden för radikaliserings. Det ska finnas tydliga rutiner för

¹ *Våldsbejakande extremism i Sverige - nuläge och tendenser* (Ds 2014:4), s. 17 och 20

² Dnr 155-943/2015

³ Säkerhetspolisens årsbok 2017, s30-35

att på individnivå kunna hantera avhoppare och drabbade. Stadsdelsnämnderna och berörda facknämnder ska utarbeta lokala handlingsplaner med verksamhetsspecifika analyser av nuläget och med riktade insatser i arbetet mot våldsbejakande extremism. Samtliga nämnder ska genom kontroll och uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag eller tillgång till lokaler inte går till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män, eller som uppmuntrar eller möjliggör våldsbejakande extremism.

Stadens verksamheter har ett uppdrag att arbeta mot våldsbejakande extremism och berörda nämnder ansvarar för att aktiviteter som är lämpliga i förhållande till lägesbilden genomförs. Behovet av aktiviteter och aktiviteternas innehåll kan variera mellan olika delar av staden beroende på hur lägesbilden ser ut och vilka extremistiska grupper som finns lokalt. Berörda nämnder ansvarar vidare för att anställda inom de egna verksamhetsområdena har kunskap om området och känner till innehållet i nämndens handlingsplan. Nämnderna ska ha en lokal samordnare för detta arbete. Den lokala samordnaren ansvarar för att:

- Delta i stadens nätverk för samordnare mot våldsbejakande extremism och ha en nära samverkan med stadens centrala samordnare.
- I sin förvaltning aktivt arbeta för att implementera rutiner, mallar och dylikt kopplat till VBE.
- Löpande samverka med polisen och andra berörda aktörer lokalt för att ha en aktuell lägesbild.
- Den lokala lägesbilden uppdateras årligen och att medarbetarnas erfarenheter då inhämtas genom fastställd enkät.
- Vara kontaktpunkt från förvaltningen gentemot polisen och andra berörda aktörer i frågor som rör våldsbejakande extremism.
- Säkerställa informationsdelning till berörda aktörer inom förvaltningens verksamheter.
- Stödja förvaltningens verksamheter som berörs av frågan i sitt arbete.
- Bevaka och följa frågan lokalt, regionalt och nationellt.

Samverkan

Stadens verksamheter ska ha en nära samverkan med polisen. Det lokala brottsförebyggande arbetet regleras i en stadsövergripande samverkansöverenskommelse mellan staden och polisregion Stockholm. I den framgår fackförvaltningarnas ansvar i samverkan. Lokala samverkansöverenskommelser har tagits fram i alla stadsdelsförvaltningar

Samverkan kring individer i risk att radikaliserar

I stadens verksamheter möter medarbetare individer i riskzon för destruktiva livsmiljöer och utanförskap, exempelvis kriminalitet och radikalisering. Det finns ett behov av att utveckla arbetssätt och metoder för att fånga upp och motverka att individer radikaliserar.

Individer ska tillfrågas om samtycke till att dela relevant information med berörda aktörer rutinmässigt av stadens verksamheter så att samverkan kan ske på individnivå i så stor omfattning som möjligt.

Rutin vid oro/händelse rörande våldsbejakande extremism

För att tydliggöra rutiner för gemensam hantering kring radikaliserade individer har en rutin tagits fram. Där beskrivs hur medarbetare i staden ska agera när de känner oro för en individ eller det har inträffat en händelse som kan vara kopplat till våldsbejakande extremism.

Blankett för oidentifierad information

Det finns en blankett för oidentifierad information som ska användas vid oro/händelser kopplat till VBE. Den finns på intranätet och ska fyllas i och skickas till förvaltningens samordnare. Blanketten är en del i arbetet med att kartlägga förekomsten av VBE lokalt.

Lokal lägesbild

Lägesbilden visar på att det förekommer att enskilda besökare, grupper eller organisationer nyttjar kulturförvaltningens arenor för spridande av rasistisk och våldsbejakande extremistisk propaganda.

Det är främst på de publika biblioteken som detta har identifierats.

Bibliotekens öppna och allmänna platser med tillgång till böcker, film och datorer, är de platser där det ges flest möjligheter för extremister att vara verksamma och bedriva propaganda.

Uppsatta klisterdekaler i lokalerna, instoppad propaganda eller klotter i böcker och att besöksdatorer nyttjats för att surfa på terrororganisationers hemsidor, är händelser som inträffat vid ett antal tillfällen de senaste åren.

Andra sätt som använts i försök att sprida rasistiska eller våldsbejakande extremistiska budskap är att man genom vilseledande information, falska och otydliga uppgifter fått möjlighet att medverka på programverksamheter som anordnas inom kulturförvaltningen. De senaste åren har det även vid ett några tillfällen inträffat att lokalupplåtande organisationer som har bidragsstöd från kulturförvaltningen upplåtit lokaler till personer eller grupper som representerar ideologier, rörelser och miljöer som bejaktar och legitimerar våld. Kulturförvaltningen som även ansvarar för Kungsträdgårdens evenemangsyta berörs direkt eller indirekt av demonstrationer i City, kopplade till våldsbejakande extremistiska grupper. Det finns även grupperingar med icke demokratiska ideologier och som är våldsbejakande, som försöker få tillgång till evenemangsytan i syfte att kunna sprida sin propaganda.

Kartläggning

Kartläggning är viktigt för att få en så rättvisande och tydlig lägesbild som möjligt. Lägesbilden är sedan till hjälp i kulturförvaltningens prioritering av förebyggande åtgärder på både lokal och förvaltningsövergripande nivå. Underlag för kulturförvaltningens lägesbild inhämtas bland annat via kontinuerlig samverkan mellan förvaltningarnas samordnare inom området och i samband med stadens nätverks- och dialogträffar mot våldsbejakande extremism. Inhämtningen av information via nätverks- och dialogträffar är främst till för att skapa en övergripande lägesbild för Stockholm stad och för att få en insikt i andra förvaltningars utmaningar och arbete inom området.

Då kulturförvaltningens publika arenor finns i samtliga stadens stadsdelar är kännedomen om andras lägesbild viktig för det interna förebyggande arbetet, men även utifrån möjligheten att samverka och vara ett stöd för stadsdelsförvaltningarna.

När det gäller den interna lägesbilden, inhämtas analysunderlag via den i Stockholms stad gemensamt framtagna webbenkäten gällande våldsbejakande extremism. Webbenkätens underlag är tänkt att skapa en bild av medarbetares upplevelse av och kännedom om våldsbejakande extremism. Enkäten identifierar även vilka enheter inom kulturförvaltningen som har störst utmaningar och i vilken omfattning.

Inhämtning av information sker även genom sammanställning och analys av inkomna ärenden i stadens incidentrapporteringssystem, samt utifrån den information som ansvariga för det operativa trygghets- och säkerhetsförebyggande arbetet inom kulturförvaltningen samlar in vid sina besök ute på förvaltningens publika verksamheter.

Resultatet av kartläggningen visar att det främst är de publika arenorna inom förvaltningen som emellanåt nyttjats i syfte att sprida våldsbejakande extremistiskt budskap. Som det även redovisas under rubriken lägesbild har det förekommit att representanter för ideologier, rörelser och organisationer som bejaktar och legitimerar våld fått möjlighet att agitera i lokaler upplåtna av organisationer som har bidragsstöd från kulturförvaltningen. Betydelsen av att ha kvalitativa förebyggande kontrollrutiner framgår tydligt. Dessutom står det klart att kulturstödsgivande verksamheter är i behov av tydliga riktlinjer från staden vad gäller stöd till föreningar/lokalförvaltande organisationer och lokaluthyrare.

Rent generellt finns det inom kulturförvaltningen ett behov av ytterligare utbildningsinsatser inom VBE-området.

Det framgår även i kartläggningen att utbildningar och material bör anpassas bättre utifrån kulturförvaltningens verksamheter och identifierade problembilder inom VBE-området. Uppfattningen är att många av till exempel de vägledningar som finns tillgängliga i dag är kopplade till andra delar av stadens verksamheter.

Kulturförvaltningens uppdrag och åtgärder kopplat till våldsbejakande extremism

Kulturförvaltningens uppdrag är att medverka till det fria kulturlivet. Dess arenor är ofta publika miljöer dit allmänheten har tillträde. Arenorna är mötesplatser för olik tänkande och det fria ordet och yttrandefriheten är en självklarhet, allt under demokratiska former.

Kulturförvaltningens målsättning är att i största möjliga mån eliminera möjligheterna för personer som representerar ideologier, rörelser och miljöer som bejakar och legitimerar våld att använda någon av förvaltningens arenor i syfte att sprida sitt budskap.

I det trygghets- och säkerhetsförebyggande arbetet finns därför ett antal framtagna aktiviteter med huvudfokus på att hantera VBE-relaterade händelser.

Aktiviteter för Kulturförvaltningen

Aktivitet	Ansvarig	Tidplan	Uppföljning
Samverkan genom frekventa möten med stadsdelarna och övriga fackförvaltningar gällande utbyte av lokal information och kunskap runt våldsbejakande extremism	Avdelningsansvar	Löpande	VB
Deltar i stadens nätverks- och dialogträffar vid några tillfällen per år.	Administrativa staben	Löpande	VB
Intern samverkan genom att representanter från respektive avdelningar kallas till arbetsmöten för se över behov av samverkan, utbildning, gemensamma regler och riktlinjer för hantering av VBE-relaterade händelser.	Avdelningar i samverkan med administrativa staben	Löpande	VB
Kulturförvaltningens IA-samordnare arbetar aktivt med coachning och vägledning av medarbetare som registrerar ärenden i incidentrapporteringsystemet (IA). IA-samordnaren är behjälplig vid registrering, bedömning och hantering av incidenter.	Administrativa staben	Löpande	VB

Föreningsbidrag och upplåtande av lokaler

Riktlinjerna för Stockholms stads arbete mot våldsbejakande extremism anger tydligt att stöd i form av ekonomiska bidrag från staden inte ska ges till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Föreningar som uppmuntrar till, eller stödjer, våldsbejakande extremism ska fräntas all typ av stöd i den mån de har sådant. Under 2021 planeras stadsövergripande riktlinjer för stadens arbete med föreningsbidrag och upplåtande av lokaler beslutas av kommunfullmäktige.

Aktiviteter föreningsbidrag och upplåtande av lokaler eller öppna rum

Aktivitet	Ansvarig	Tidplan	Uppföljning
Kontinuerlig dialog om ämnen relaterade till odemokratisk verksamhet eller våldsbejakande extremism i samband med nätverksträffar med lokalförvaltande organisationer och studieförbund	Kulturstrategiska	Årligen	VB
Vid nya ansökningar av kulturstöd görs enligt rutin alltid en kontroll av de som söker. Vid en årlig revision görs ett urval av de verksamheter, som får kulturstöd och av de som får stöd som lokalförvaltande organisation. Utvalda verksamheter utsätts för en fördjupad analys med externa- granskare. En del av analysen är en kontroll av hur de verksamheter som får kulturstöd följer demokrativillkoren enligt generella villkor för kulturstöd.	Kulturstrategiska	Årligen	VB
Kontroller och utredningar av personer, grupper och organisationer som söker kulturstöd	Kulturstrategiska	Årligen Vid identifierat behov	VB

Kompetenshöjande insatser inom förvaltningen

Behovet av kunskapshöjande åtgärder i staden är fortsatt stort. En webbaserad grundutbildning avseende våldsbejakande extremism har tagits fram och finns i alla anställdas

utbildningsportal. Förvaltningarna säkerställer att relevant personal genomgår grundutbildningen samt deltar i andra stadsövergripande utbildningar som anordnas.

Som ytterligare stöd för stadens medarbetare finns stadens kunskapsunderlag om arbetet mot våldsbejakande extremism samlat på en intranätssida

<https://intranat.stockholm.se/Sidor/2017/1/Valdsbejakande-extremism/>

På sidan finns en vägledning för arbetet mot våldsbejakande extremism, kontaktuppgifter till alla samordnare, handlingsplaner, symbolsammanställning, rapporter, boktips, poddar filmade föreläsningar m.m.

Kompetenshöjande aktiviteter:

Aktivitet	Ansvarig	Tidplan	Uppföljning
Relevant personal ska genomföra den webbaserade grundutbildningen om VBE	Varje avdelning	2021/Årligen	VB
Relevant personal ska ha kunskap om stadsövergripande rutiner till exempel hur man ska agerar vid händelse/oro kopplad till VBE, användande av blanketten för avidentifierad information och sekretessbrytande regel om man får kännedom om att någon kan misstänkas ha begått grovt krigsbrott, folkmord eller brott mot mänskligheten.	Varje avdelning	2021/Årligen	VB
Kompetenshöjning gällande hantering och bedömning av ärenden i incidentrapporteringsystemet (IA).	Varje avdelning	2021/Årligen	VB

Uppföljning

Enligt stadens riktlinjer ska handlingsplanen behandlas av ansvarig nämnd och godkännas av kommunstyrelsen. Handlingsplanen ska följas upp årligen inom ramen för ordinarie styrning under mål 1.2 Stockholm är en trygg säker och välskött stad att bo och vistas i. Handlingsplanen revideras årligen utifrån aktuell lägesbild. Lägesbilden tas fram tillsammans med andra berörda nämnder samt i samarbete med polisen.